

KOMISIJA PROTI ITALIJI
SODBA SODIŠČA (drugi senat)
z dne 11. junija 2009*

V zadevi C-561/07,

zaradi tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti na podlagi člena 226 ES, vložene
18. decembra 2007,

Komisija Evropskih skupnosti, ki jo zastopata J. Enegren in L. Pignataro, zastopnika,
z naslovom za vročanje v Luxembourg,

tožeča stranka,

proti

Italijanski republiki, ki jo zastopata R. Adam, zastopnik, skupaj z W. Ferrante,
avvocato dello Stato, z naslovom za vročanje v Luxembourg,

tožena stranka,

* Jezik postopka: italijanščina.

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi C. W. A. Timmermans, predsednik senata, J.-C. Bonichot, J. Makarczyk, L. Bay Larsen (poročevalec), sodniki, in C. Toader, sodnica,

generalni pravobranilec: J. Mazák,
sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 22. januarja 2009,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Komisiona Evropskih skupnosti s tožbo predlaga Sodišču, naj ugotovi, da Italijanska republika s tem, da je ohranila v veljavi določbe člena 47(5) in (6) zakona št. 428 z dne 29. decembra 1990 (redni dodatek h GURI z dne 12. januarja 1991, v nadaljevanju: zakon št. 428/1990) v primeru „podjetja v težavah“ v smislu člena 2, peti odstavek, točka c, zakona št. 675 z dne 12. avgusta 1977 (GURI št. 243 z dne 7. septembra 1977, v nadaljevanju: zakon št. 675/1977), tako da niso zagotovljene pravice delavcev, določene v členih 3 in 4 Direktive Sveta 2001/23/ES z dne 12. marca 2001 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov podjetij ali obratov (UL L 82, str. 16),

v primeru prenosa podjetja, za katerega je bilo ugotovljeno, da je v težavah, ni izpolnila obveznosti, ki izhajajo iz te direktive.

Pravni okvir

Pravo Skupnosti

2 Člen 3 Direktive 2001/23 določa:

„1. Pravice in obveznosti odsvojitelja, ki izhajajo iz na dan prenosa obstoječe pogodbe o zaposlitvi ali delovnega razmerja, se na podlagi takega prenosa prenesejo na pridobitelja.

Države članice lahko določijo, da sta od dneva prenosa odsvojitelj in pridobitelj solidarno odgovorna, kar zadeva obveznosti, nastale pred dnevom prenosa na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali delovnega razmerja, ki je obstajalo na dan prenosa.

2. Države članice lahko sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da odsvojitelj seznanj pridobitelja z vsemi pravicami in obveznostmi, ki bodo prešle nanj v skladu s tem členom, kolikor te pravice so ali bi morale biti odsvojitelju ob prenosu znane. [...]

3. Po prenosu pridobitelj še naprej zagotavlja s kolektivnim sporazumom dogovorjene delovne pogoje, kakršne je na podlagi tega sporazuma zagotavljal odsvojitelj, do dneva prenehanja veljavnosti ali izteka tega kolektivnega sporazuma ali do dneva uveljavitve ali začetka uporabljanja drugega kolektivnega sporazuma.

Države članice lahko omejijo obdobje zagotavljanja takih delovnih pogojev, s pridržkom, da ni krajše od enega leta.

4. a) Če države članice ne določijo drugače, se odstavka 1 in 3 ne uporabljata v zvezi s pravico delavcev do starostnih, invalidskih ali družinskih dajatev na podlagi dodatnega zavarovanja v podjetju ali na medpodjetniški ravni, ki obstajajo zunaj okvirov obveznega socialnega zavarovanja držav članic.

b) Tudi kadar države članice ne določijo v skladu s pododstavkom (a), da se v zvezi s takimi pravicami uporabljata odstavka 1 in 3, morajo sprejeti potrebne ukrepe, s katerimi zavarujejo interese delavcev in oseb, ki ob prenosu niso več zaposlene v podjetju odsvojitelja, v zvezi s pravicami do starostnih dajatev in dajatev preživelim družinskim članom, ki so jih že pridobili ali jih pridobivajo na podlagi dodatnega zavarovanja iz pododstavka (a).“

3 V členu 4 Direktive 2001/23 je določeno:

„1. Prenos podjetja, obrata ali dela podjetja ali obrata sam po sebi odsvojitelju ali pridobitelju ne daje podlage za odpuščanje. Ta določba ne preprečuje morebitnega odpuščanja iz ekonomskih, tehničnih ali organizacijskih razlogov, zaradi katerih so potrebne kadrovske spremembe.

[...]“

4 Člen 5 Direktive 2001/23 določa:

„1. Če države članice ne določijo drugače, se člena 3 in 4 ne uporabljata za prenos podjetja, obrata ali dela podjetja ali obrata, če je odsvojitelj v stečajnem ali temu podobnem postopku zaradi plačilne nesposobnosti, ki je bil začet z namenom likvidacije premoženja odsvojitelja in je pod nadzorom pristojnega organa oblasti (ki je lahko tudi stečajni upravitelj, ki ga je pooblastil pristojni organ oblasti).

2. Kadar se člena 3 in 4 uporabljata za prenos v postopkih plačilne nesposobnosti (ne glede na to, ali je bil postopek sprožen z namenom likvidacije premoženja odsvojitelja) in pod pogojem, da postopek nadzira pristojni organ oblasti (ki je lahko tudi stečajni upravitelj po določbah nacionalne zakonodaje), lahko država članica določi, da:

- a) se dolгови odsvojitelja na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali delovnega razmerja, ki so zapadli v plačilo pred prenosom ali pred začetkom postopka za primer plačilne nesposobnosti, ne glede na člen 3(1) ne prenesejo na pridobitelja, pod pogojem, da je ta postopek v skladu z nacionalno zakonodajo podlaga za varovanje, ki je najmanj tako, kakor je predvideno za situacije, na katere se nanaša Direktiva Sveta 80/987/EGS z dne 20. oktobra 1980 o približevanju zakonodaje držav članic o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti njihovega delodajalca [(UL L 283, str. 23), kot je bila spremenjena z aktom o pogojih pristopa Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske in prilagoditvah Pogodb, na katerih temelji Evropska unija] (UL 1994, C 241, str. 21 in UL 1995, L 1, str. 1)]

in/ali; da

- b) se pridobitelj, odsvojitelj ali oseba oziroma osebe v funkciji odsvojitelja na eni strani in predstavniki delavcev na drugi strani lahko dogovorijo, kolikor to dopušča veljavna zakonodaja ali praksa, za spremembe določil in pogojev za zaposlitev, katerih cilj je ohranitev zaposlitvenih možnosti, tako da se zagotovi preživetje podjetja, obrata ali dela podjetja ali obrata.

3. Država članica lahko uporabi odstavek 20(b) za vse prenose, ko je odsvojitelj v resnih gospodarskih težavah, kakršne opredeljuje nacionalna zakonodaja, če tako stanje ugotovi pristojni organ oblasti in je omogočen sodni nadzor, pod pogojem, da so take določbe v nacionalni zakonodaji obstajale že pred 17. julijem 1998.

[...]“

Nacionalna zakonodaja

5 Člen 47(5) in (6) zakona št. 428/1990 določa:

„Pri prenosu podjetij ali proizvodnih enot, pri katerih je CIPI [medministrski odbor za usklajevanje industrijske politike] ugotovil, da so v težavah v smislu člena 2, peti odstavek, točka c, zakona št. 675 z dne 12. avgusta 1977, [...] se za delavce, ki ostanejo v delovnem razmerju pri pridobitelju, ne uporablja člena 2112 civilnega zakonika, razen če sporazum ne določa ugodnejših pogojev. V tem sporazumu je lahko poleg tega

določeno, da se prenos ne nanaša na presežne delavce in da ti v celoti ali deloma ostanejo v delovnem razmerju pri odsvojitelju.

Delavci, ki jih ne zaposli pridobitelj, zakupnik ali novi upravljavec, imajo prednostno pravico pri zaposlovanju na prosta delovna mesta v obdobju enega leta po prenosu ali v daljšem obdobju, določenem v kolektivnem sporazumu. Člen 2112 civilnega zakonika se ne uporabi za zgoraj navedene delavce, ki jih zaposli pridobitelj, zakupnik ali upravljavec po prenosu podjetja.“

6 V skladu z zakonom št. 675/1977 lahko podjetje na podlagi opredelitve, da je v težavah v smislu člena 2, peti odstavek, točka c, tega zakona, začasno uveljavlja, da Cassa integrazione guadagni straordinaria (sklad za izredne prejemke za brezposelnost, v nadaljevanju: CIGS) prevzame odgovornost za izplačila vsem ali nekaterim delavcem.

7 Člen 2112 civilnega zakonika, kakor je bil spremenjen z zakonodajnim dekretom št. 18 z dne 2. februarja 2001 (GURI št. 43 z dne 21. februarja 2001, v nadaljevanju: civilni zakonik), določa:

„1. Pri prenosu podjetja se delovno razmerje nadaljuje pri pridobitelju, delavec pa ohrani vse pravice, ki iz njega izhajajo.

2. Odsvojitelj in pridobitelj solidarno jamčita za vse pravice, ki jih je delavec pridobil na dan prenosa. [...]

3. Pridobitelj mora uporabiti gospodarske in normativne ukrepe, ki so določeni v nacionalnih in teritorialnih kolektivnih sporazumih ter sporazumih med podjetji, ki veljajo na dan prenosa, dokler ne potečejo, razen če te sporazume nadomestijo drugi sporazumi, ki se uporabijo za prevzemno podjetje. Učinek nadomestitve ima učinek le med kolektivnimi sporazumi na isti ravni.

4. Ne glede na možnost, ki jo ima delavec za izvrševanje svoje pravice, da odpove pogodbo o zaposlitvi na podlagi določb, ki se uporabijo za odpuščanje, prenos podjetja kot tak ni razlog za odpuščanje. [...]

[...]“

Predhodni postopek

8. Komisija je s pisnim opominom z dne 10. aprila 2006 italijanske organe opozorila na to, da člen 47(5) in (6) zakona št. 428/1990 mogoče krši Direktivo 2001/23, ker delavci podjetja, ki spada v sistem CIGS, ki so bili preneseni pridobitelju, ne bi mogli uveljavljati pravic na podlagi člena 2112 civilnega zakonika, razen za jamstva, ki bi jih določal sindikalni sporazum.
9. Italijanska republika je v dopisu z dne 8. avgusta 2006 zanikala, da ni izpolnila svojih obveznosti, in navedla, da je člen 47(5) in (6) zakona št. 428/1990 v skladu z Direktivo 2001/23.

- 10 Komisija je z dopisom z dne 23. marca 2007 Italijanski republiki poslala obrazloženo mnenje, v katerem je navedla, da ta država članica ni izpolnila obveznosti, ki izhajajo iz Direktive 2001/23, in zahtevala, da sprejme ukrepe, potrebne za uskladitev s tem mnenjem, v roku dveh mesecev od njegovega prejetja. Italijanska republika je na to mnenje odgovorila z dopisom z dne 29. maja 2007, v katerem je v bistvu ponovila svoje prejšnje trditve.
- 11 Komisija se je v teh okoliščinah odločila vložiti zadevno tožbo.

Tožba

- 12 Uvodoma je treba navesti, da je Komisija v svoji tožbi navedla, da člen 47(5) in (6) zakona št. 428/1990 ni v skladu z Direktivo 2001/23, ker delavcem ne zagotavlja uporabe člena 2112 civilnega zakonika, ki prenaša jamstva iz členov 3 in 4 Direktive 2001/23 v primeru prenosa podjetja, za katerega je bilo ugotovljeno, da je v težavah.
- 13 Ob upoštevanju nekaterih pojasnil Italijanske republike in vprašanja Sodišča se je Komisija v repliki in na obravnavi odpovedala očitku neskladnosti člena 47(5) in (6) s členom 3(1), drugi pododstavek, in (2) Direktive 2001/23.

Trditve strank

- 14 Komisija navaja, da z izključitvijo uporabe člena 2112 civilnega zakonika v primeru prenosa podjetja, za katerega je bilo ugotovljeno, da je v težavah, delavci, katerih podjetje je predmet prenosa, izgubijo pravice do priznanja delovne dobe, plačila in poklicnih kvalifikacij ter pravico do starostnih dajatev na podlagi sistema socialnega zavarovanja, kot je razvidno iz člena 3(1), prvi pododstavek, Direktive 2001/23. Prav tako bi izgubili ugodnost, da v obdobju najmanj enega leta ohranijo delovne pogoje, dogovorjene s kolektivnim sporazumom, kot je zagotovljeno s členom 3(3) te direktive.
- 15 Komisija trdi, da člen 3(4) Direktive 2001/23 omogoča, da se ne uporabi odstavkov 1 in 3 člena 3 v zvezi s starostnimi dajatvami, invalidskimi dajatvami ali dajatvami preživelim družinskim članom na podlagi zavarovanj zunaj okvirov socialnega zavarovanja, vendar pa morajo potem države članice sprejeti potrebne ukrepe za zaščito interesov delavcev. V zadevni italijanski zakonodaji ni tako.
- 16 Po mnenju Komisije člen 47(5) in (6) zakona št. 428/1990 prav tako ni v skladu s členom 4 Direktive 2001/23, ker ta določba, ob prepovedi odpuščanja samo zaradi prenosa, ne prepoveduje odpuščanj, upravičenih zaradi gospodarskih, tehničnih ali organizacijskih razlogov, ki vključujejo spremembe števila zaposlenih. Po mnenju Komisije ugotovitev, da je podjetje v težavah, ne pomeni samodejno in sistematično sprememb števila zaposlenih v smislu člena 4 Direktive 2001/23. Poleg tega se ugotovitev, da je podjetje v težavah, nanaša le na odsvojitelja, medtem ko se obveznosti iz člena 4 Direktive 2001/23 nanašajo na pridobitelja.
- 17 Po mnenju Komisije prenos podjetja, za katerega je bilo ugotovljeno, da je v težavah, ni prenos podjetja, v katerem je odsvojitelj v stečajnem postopku, začetem z namenom

likvidacije premoženja odsvojitelja, in je pod nadzorom pristojnega organa oblasti. Ta primer je edini v členu 5(1) Direktive 2003/23 predvideni primer, v katerem ni treba uporabiti členov 3 in 4 Direktive.

- 18 Člena 5(2) Direktive 2001/23 se prav tako ne bi uporabilo v postopku ugotavljanja obstoja težav, ker naj bi bila po eni strani v tej določbi navedena premisa uporabe členov 3 in 4 Direktive 2001/23, po drugi strani pa naj bi se člen 5(2) uporabil le v primeru prenosa podjetja med insolvenčnim postopkom, s katerim se zadevnega postopka ne bi moglo enačiti, ob upoštevanju tega, kar je Sodišče navedlo v sodbi z dne 7. decembra 1995 v zadevi Spano in drugi (C-472/93, Recueil, str. I-4321).
- 19 Prav tako se ne bi moglo uporabiti člena 5(3) Direktive 2001/23, ki dovoli uporabo člena 5(2)(b) pri prenosu v primeru resnih gospodarskih težav, ker člen 5(2)(b) Direktive 2001/23 države članice samo pooblašča, da odsvojitelju ali predstavnikom delavcev dovolijo, da se pod določenimi pogoji skupno dogovorijo za spremembe delovnih pogojev, in jim torej tako ne dovoli izključitve uporabe členov 3 in 4 Direktive 2001/23, kakor to predvideva člen 47(5) in (6) zakona št. 428/1990.
- 20 Italijanska republika izpodbija zatrjevano neizpolnitev obveznosti države, s tem da navaja, prvič, da ji ni mogoče očitati neuporabe člena 2112 civilnega zakonika, kadar Direktiva 2001/23 določa fakultativno jamstvo. To naj bi bilo v primeru starostnih, invalidskih ali družinskih dajatev na podlagi dodatnega zavarovanja v podjetju ali na medpodjetniški ravni, katerih prenos je izključen na podlagi člena 3(4)(a) Direktive 2001/23, če države članice ne določijo drugače.
- 21 Drugič, omenjena država članica navaja, da če Direktiva 2001/23 določa obvezna jamstva, namreč tista, določena v členu 3(1), prvi odstavek, in (3) ter v členu 4 Direktive

2001/23, prav tako izrecno predvideva možnost, da se zaradi posebnih okoliščin od njih odstopa.

- 22 Glede jamstva, določenega v členu 4 Direktive 2001/23, Italijanska republika trdi, da se postopek ugotavljanja obstoja težav vedno nanaša na posebne primere težav podjetja, ki ima poseben pomen za socialno raven, ob upoštevanju lokalnega zaposlovanja in stanja proizvodnje v zadevnem gospodarskem sektorju, ki pomeni upravičeno okoliščino za odpuščanje.
- 23 Člen 5(2) in (3) Direktive 2001/23 naj bi pomenil izjemo od jamstev, predvidenih v členu 3(1) in (3) te direktive, ki se uporabi v primeru položaja podjetja v težavah, kot je predviden z zakonom št. 675/1977, ker ugotovitev, da je podjetje v težavah, v smislu tega zakona, predpostavlja plačilno nesposobnost podjetja.
- 24 Člen 5(2)(a) Direktive 2001/23, ki se nanaša na postopek zaradi plačilne nesposobnosti odsvojitelja, ki je bil ali pa ni bil začet z namenom likvidacije premoženja odsvojitelja, se uporablja za postopek ugotavljanja, ali je podjetje v težavah. V takem primeru ta določba, tudi če bi se uporabila člena 3 in 4 Direktive 2001/23, določa bistveno odstopanje, ki ne glede na določbe člena 3(1) Direktive 2001/23 omogoča, da se obveznosti odsvojitelja do delavcev ne prenesejo na pridobitelja, če ta postopek zagotavlja varstvo, ki je vsaj enakovredno varstvu na podlagi Direktive 80/987, kakor je bila spremenjena z aktom o pogojih pristopa Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske in prilagoditvah Pogodb, na katerih temelji Evropska unija. Mehanizem CIGS bi trajal dlje in v skladu s členom 47(6) zakona št. 428/1990 bi se raztezal čez daljše časovno obdobje in bi v skladu s členom 47(6) zakona št. 428/1990 predvideval, da pridobitelj presežne delavce zaposluje prednostno glede na morebitne druge zaposlitve, ki bi jih pridobitelj nameraval izvesti v letu po prenosu podjetja.

- 25 Prav tako člen 5(3) Direktive 2001/23 – ki ob sklicevanju na člen 5(2)(b) omogoča spremembo pogojev za zaposlitev delavcev, da bi bil ob resnih gospodarskih težavah zagotovljen nadaljnji obstoj podjetja in s tem ohranjena delovna mesta – pomeni posebno odstopanje od jamstev iz člena 3(3) Direktive 2001/23, ki za obdobje vsaj enega leta predvideva ohranitev delovnih pogojev. Člen 47(5) zakona št. 428/1990 naj bi določal postopek, ki je v vsem združljiv s postopkom za uporabo odstopanja, predvidenega v členu 5(3) Direktive 2001/23. Stanje resnih gospodarskih težav naj bi ugotovil pristojni organ, zahtevana naj bi bila ohranitev delovnih mest, potreben naj bi bil sporazum med odsvojiteljem, pridobiteljem in predstavniki delavcev ter dana možnost sodnega nadzora, ob neupoštevanju predvidenega postopka sodnega nadzora, zlasti z vidika sklenitve sporazuma, pa bi stranke lahko začele postopek pri pristojnem sodišču.
- 26 Italijanska republika nazadnje trdi, da bi razlaga Direktive 2001/23 – ki bi vodila k oviranju presežnih delavcev podjetja, ki ostanejo v delovnem razmerju pri odsvojitelju – imela negativne učinke za delavce, bodisi ker bi bil lahko morebitni pridobitelj odvrnjen od nakupa podjetja, če bi moral prevzeti presežne delavce prenesenega podjetja, bodisi ker bi bili delavci odpuščeni in bi tako izgubili vse ugodnosti, ki bi jih lahko imeli v primeru, če bi ostali v delovnem razmerju z odsvojiteljem.

Presoja Sodišča

- 27 Najprej je treba ugotoviti, da Italijanska republika ne oporeka temu, da člen 47(5) in (6) zakona št. 428/1990, ob neuporabi člena 2112 civilnega zakonika, prenesenim delavcem, ki spadajo v okvir sistema CIGS, ob ugotovitvi, da je podjetje v težavah, odvzame jamstva, ki so predmet te tožbe. Vendar ta država članica trdi, da je ta izključitev združljiva z Direktivo 2001/23, ki, prvič, šele v členu 3(4) vsebuje fakultativno jamstvo in, drugič, izrecno dovoli odstopanje od obveznih jamstev v členu 3(1), prvi odstavek, in (3) ter členu 4.

28 Zato je treba preučiti ali člen 3(4) Direktive 2001/23 vsebuje fakultativno jamstvo, ki upravičuje njegovo izključitev na podlagi člena 47(5) in (6) zakona št. 428/1990.

29 Navesti je treba, da člen 3(4) Direktive 2001/23 določa izjemo od uporabe odstavkov 1 in 3, v skladu s katero je pridobitelj zavezan ohraniti pravice in obveznosti odsvojitelja, ki izhajajo iz pogodbe o zaposlitvi ali iz delovnega razmerja, kot tudi s kolektivnim sporazumom dogovorjene delovne pogoje, do dneva prenehanja veljavnosti ali izteka tega kolektivnega sporazuma ali do dneva uveljavitve ali začetka uporabljanja drugega kolektivnega sporazuma, v obdobju najmanj enega leta.

30 Ta izjema se nanaša na pravice delavcev v zvezi s starostnimi, invalidskimi ali družinskimi dajatvami na podlagi dodatnega zavarovanja v podjetju ali na medpodjetniški ravni, ki obstajajo zunaj okvirov obveznega socialnega zavarovanja. Pri tem je treba to izjemo – ob upoštevanju splošnega cilja zaščite pravic delavcev ob prenosu podjetja, ki se uresničuje na podlagi Direktive – razlagati ozko (glej po analogiji sodbo z dne 4. junija 2002 v zadevi Beckmann, C-164/00, Recueil, str. I-4893, točka 29).

31 Dalje je treba ugotoviti, da morajo države članice v skladu s členom 3(4)(b) Direktive 2001/23 – tudi če uporabijo to izjemo – sprejeti potrebne ukrepe, s katerimi zavarujejo interese delavcev v zvezi s pravicami do starostnih dajatev in dajatev preživelim družinskim članom na podlagi dodatnega zavarovanja iz pododstavka (a) iste določbe.

32 Iz tega izhaja, da če je izključitev obveznosti prenosa starostnih, invalidskih ali družinskih dajatev na podlagi dodatnega zavarovanja iz člena 47(5) in (6) zakona št. 428/1990 v skladu s členom 3(4)(a) Direktive 2001/23, je treba vendarle ugotoviti, da trditev Italijanske republike – da je izključitev uporabe člena 2112 civilnega zakonika za

prenesene delavce v primeru podjetja v težavah v skladu s členom 3(4) Direktive 2001/23 – temelji na napačni in nepopolni razlagi tega člena 3(4). Po eni strani so namreč lahko le dajatve na podlagi dodatnega zavarovanja, ki so izrecno našteje v členu 3(4)(a) Direktive 2001/23, izvzete iz obveznosti prenosa pravic delavca. Po drugi strani morajo to izključitev obveznosti prenosa spremljati potrebni ukrepi, ki jih sprejme država članica, s katerimi se zavarujejo interesi delavcev – v skladu s členom 3(4)(b) te direktive – glede pravic do starostnih dajatev na podlagi dodatnega zavarovanja iz člena 3(4)(a), Italijanska republika pa sprejetja takih ukrepov ni dokazala.

33 Zato ni mogoče pritrditi njenim navedbam, da je člen 47(5) in (6) zakona št. 428/1990 v skladu s členom 3(4) Direktive 2001/23.

34 Preučiti je tudi treba, ali je neuporaba člena 47(5) in (6) zakona št. 428/1990, člena 3(1) in (3) ter člena 4 Direktive 2001/23 v skladu z določbami navedene direktive, če bi ta izrecno predvidevala odstopanja od obveznih jamstev, ki so v njej določena.

35 Prvič, glede trditve Italijanske republike, da so pogoji, ki upravičujejo odpuščanje v primeru prenosa, določenega v členu 4(1) Direktive 2001/23, izpolnjeni ob specifičnih težavah podjetja v smislu člena 2, peti odstavek, točka c, zakona št. 675/1977, je treba spomniti, da člen 4(1) Direktive 2001/23 zagotavlja varstvo pravic delavcev ob odpuščanju, ki je upravičeno zgolj s prenosom, tako v razmerju do odsvojitelja kot tudi do pridobitelja, pri čemer je dopustno odpuščanje iz ekonomskih, tehničnih ali organizacijskih razlogov, zaradi katerih so potrebne kadrovske spremembe.

36 Ugotoviti je treba, da ugotovitev, da je podjetje v težavah v smislu zakona št. 675/1977, ne pomeni nujno in sistematično kadrovske spremembe v smislu člena 4(1) Direktive 2001/23. Poleg tega je treba navesti, da se lahko razlogi, ki upravičujejo odpuščanje, v skladu z zadevnimi italijanskimi določbami uporabijo le v specifičnih primerih podjetja v težavah, kar priznava tudi Italijanska republika. Zato ugotovitev, da je podjetje v težavah, ne more nujno in sistematično predstavljati ekonomskega, tehničnega ali organizacijskega razloga za kadrovske spremembe v smislu člena 4(1) Direktive 2001/23.

37 Drugič, glede trditve Italijanske republike, da naj bi se odstopanje, predvideno v členu 5(2)(a) Direktive 2001/23, uporabilo v postopku ugotavljanja obstoja težav, kot je navedeno v členu 47(6) zakona št. 428/1990, je iz besedila prvonavedene določbe razvidno, da države članice – kadar se člena 3 in 4 Direktive 2001/23 uporabljata za prenos v postopkih plačilne nesposobnosti, začelih z namenom likvidacije premoženja odsvojitelja in pod nadzorom pristojnega organa oblasti – lahko določijo, da se ne glede na člen 3(1) te direktive nekatere obveznosti odsvojitelja ob pogojih, določenih v členu 5(2)(a), ne prenesejo na pridobitelja.

38 Člen 5(2)(a) Direktive 2001/23 torej državam članicam omogoča, da pod določenimi pogoji ne uporabijo nekaterih jamstev iz členov 3 in 4 te direktive ob prenosu podjetja, če se je začel postopek plačilne nesposobnosti in je pod nadzorom pristojnega organa oblasti. V postopku za predhodno odločanje o vprašanju, ali se Direktiva Sveta 77/187/EGS z dne 14. februarja 1977 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov podjetij ali obratov (UL L 61, str. 26), ki jo je nasledila Direktiva 2001/23, uporabi ob prenosu podjetja, ki je predmet postopka ugotavljanja obstoja težav, je Sodišče navedlo, da je namen tega postopka spodbujati ohranitev dejavnosti podjetja z vidika kasnejšega prevzema, da ne predvideva sodnega nadzora niti ukrepa upravljanja premoženja podjetja in da ne predvideva odloga plačila (zgoraj navedena sodba Spano in drugi, točki 28 in 29). Poleg tega je treba opozoriti na to, da se CIPI omejuje na ugotovitev, da je

podjetje v težavah, in da ta ugotovitev zadevnemu podjetju omogoča, da začasno uveljavlja, da CIGS prevzame odgovornost za izplačila vsem ali nekaterim delavcem

- 39 Iz tega izhaja, da ob upoštevanju teh vidikov ni mogoče trditi, da postopek ugotavljanja obstoja težav uresničuje cilj, ki ustreza postopku plačilne nesposobnosti v skladu s členom 5(2)(a) Direktive 2001/23, niti da je pod nadzorom pristojnega organa oblasti v smislu tega člena.
- 40 Zato niso izpolnjeni pogoji iz člena 5(2)(a) Direktive 2001/23 v postopku, ki je predmet te tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti, in trditve, ki jih je v zvezi s tem navedla Italijanska republika, ne vzdržijo.
- 41 Tudi če bi se člen 5(2)(a) Direktive 2001/23 uporabil v postopku ugotavljanja obstoja težav, kot trdi Italijanska republika, je kljub temu predpostavka te določbe uporaba členov 3 in 4 Direktive 2001/23. Člen 47(6) zakona št. 428/1990 pa, nasprotno, predvideva ravno njuno izključitev.
- 42 Takšno razlago med drugim potrjuje sistematika člena 5 Direktive 2001/23. Če je zakonodajalec Skupnosti želel izključiti uporabo členov 3 in 4 Direktive 2001/23, je to izrecno predvidel, kot je razvidno tudi iz besedila člena 5(1) te direktive, v skladu s katerim se člena 3 in 4 ne uporabljata za prenos podjetja, ki je v stečajnem ali temu podobnem postopku zaradi plačilne nesposobnosti, začetim z namenom likvidacije premoženja, razen če države članice ne določijo drugače.

- 43 Tretjič, glede trditve Italijanske republike v zvezi z združljivostjo člena 47(5) zakona št. 428/1990 s členom 5(3) Direktive 2001/23, je treba opozoriti, da ta določba državam članicam omogoča predvideti, da se lahko delovni pogoji v skladu s členom 2(b) spremenijo, če je odsvojitelj v resnih gospodarskih težavah, če tako stanje ugotovi pristojni organ oblasti in je omogočen sodni nadzor.
- 44 Ob predpostavki, da položaj podjetja, za katerega je bilo ugotovljeno, da je v težavah, lahko šteje za položaj resnih gospodarskih težav, člen 5(3) Direktive 2001/23 države članice pooblašča, da predvidijo možnost spremembe pogojev za zaposlitev delavcev, da bi bil ob resnih gospodarskih težavah zagotovljen nadaljnji obstoj podjetja in s tem ohranjena delovna mesta, ne da bi bile zato delavcem kratene pravice, zagotovljene na podlagi členov 3 in 4 Direktive 2001/23.
- 45 Vendar pa ni sporno, da člen 47(5) zakona št. 428/1990 delavcem v primeru prenosa podjetja, za katerega je bilo ugotovljeno, da je v težavah, čisto in preprosto odvzame jamstva, zagotovljena v členih 3 in 4 Direktive 2001/23, s čimer se ne omejuje na spremembo delovnih pogojev, kot jo dovoli člen 5(3) Direktive 2001/23.
- 46 V nasprotju s tem, kar trdi Italijanska republika, sprememba delovnih pogojev na podlagi člena 5(3) Direktive 2001/23 ne more biti posebno odstopanje od jamstev iz člena 3(3) te direktive, ki za najmanj eno leto po prenosu zagotavlja ohranitev delovnih pogojev, dogovorjenih s kolektivnim sporazumom. Pravila Direktive 2001/23 je treba šteti za obvezujoča v smislu, da odstopanje od njih na način, zaradi katerega bi bili delavci v slabšem položaju, ni dovoljeno, pravice in obveznosti odsvojitelja, ki izhajajo iz na dan prenosa veljavnega kolektivnega sporazuma, pa se v celoti prenesejo na pridobitelja na podlagi samega dejstva prenosa (glej sodbo z dne 9. marca 2006 v zadevi Werhof, C-499/04, ZOdl., str. I-2397, točki 26 in 27). Iz tega izhaja, da sprememba delovnih pogojev, ki je dovoljena na podlagi člena 5(3) Direktive 2001/23, predpostavlja, da je bil prenos pravic delavcev na pridobitelja že opravljen.

- 47 Poleg tega je uporaba člena 5(3) Direktive 2001/23 odvisna od tega, ali je zadevni postopek podvržen sodnemu nadzoru. Italijanska republika je v tej zvezi navedla, da imajo stranke pravico, da v primeru kršitev v predvidenem postopku začnejo postopek pred sodiščem. Za to pravico ni mogoče šteti, da utemeljuje v tem členu predvideni sodni nadzor, ki ga izvede sodišče, pristojno za podjetje, za katero je bilo ugotovljeno, da je v resnih gospodarskih težavah.
- 48 Glede trditve Italijanske republike, da bi bila lahko razlaga Direktive 2001/23 – ki vodi k oviranju presežnih delavcev podjetja, ki ostanejo v delovnem razmerju pri odsvojitelju – zanje manj ugodna, je treba spomniti, da je Sodišče v tej zvezi navedlo, da določbe, kot je člen 47(5) zakona št. 428/1990, ki učinkuje tako, da so delavcem podjetja odvzeta jamstva, ki jih imajo na podlagi Direktive 2001/23, ni mogoče šteti za ugodnejši predpis v smislu člena 8 te direktive (zgoraj navedena sodba Spano in drugi, točka 33).
- 49 Iz tega izhaja, da niso utemeljene trditve Italijanske republike, da je z Direktivo združljiva na podlagi člena 47(5) in (6) zakona št. 428/1990 izvedena izključitev jamstev, predvidenih v členih 3(1) in (3) ter 4 Direktive 2001/23.
- 50 Ob upoštevanju navedenega je tožba Komisije dopustna.
- 51 Dalje je treba ugotoviti, da Italijanska republika s tem, da je ohranila v veljavi določbe člena 47(5) in (6) zakona št. 428/1990 v primeru „podjetja v težavah“ v smislu člena 2, peti odstavek, točka c, zakona št. 675/1977, tako da niso zagotovljene pravice delavcev, določene v členih 3(1), (3) in (4) ter 4 Direktive 2001/93 v primeru prenosa podjetja, za katerega je bilo ugotovljeno, da je v težavah, ni izpolnila obveznosti, ki jih ima na podlagi te direktive.

Stroški

52 V skladu s členom 69(2) Poslovnika se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Ker je Komisija predlagala, naj se Italijanski republiki naloži plačilo stroškov, in ker ta s pritožbenimi razlogi ni uspela, se ji naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

- 1. Italijanska republika ni izpolnila obveznosti, ki jih ima na podlagi Direktive Sveta 2001/23/ES z dne 12. marca 2001 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov podjetij ali obratov s tem, da je ohranila v veljavi določbe člena 47(5) in (6) zakona št. 428/1990 z dne 29. decembra 1990 v primeru „podjetja v težavah“ v smislu člena 2, peti odstavek, točka c, zakona št. 675/1977 z dne 12. avgusta 1977, tako da niso zagotovljene pravice delavcev, določene v členih 3(1), (3) in (4) ter 4 Direktive 2001/93 v primeru prenosa podjetja, za katerega je bilo ugotovljeno, da je v težavah.**
- 2. Italijanski republiki se naloži plačilo stroškov.**

Podpisi